

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. D.**, bývajúcej v M., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. D. B., so sídlom v T., proti žalovanému **E.**, so sídlom v T., IČO : X., zastúpenému JUDr. D. S., advokátkou so sídlom v B., **o zaplataenie 11 949,90 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 14 C 95/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 5. októbra 2011 sp. zn. 17 Co 34/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 5. októbra 2011 sp. zn. 17 Co 34/2011 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu 19. februára 2010 domáhala voči žalovanej zaplataenia 11 949,90 € s príslušenstvom titulom nezaplataenia odmeny (vo výške 9 násobku priemernej mesačnej mzdy) na základe dodatku k pracovnej zmluve z 20. decembra 2006.

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 20. decembra 2010 č.k. 14 C 95/2010-84 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi do troch dní sumu 11 949,82 € s 8,5 % úrokom z omeškania (ročne) zo sumy 5 974,91 € od 21. mája 2007 do zaplataenia, s 8,5 % úrokom z omeškania (ročne) zo sumy 5 974,91 € od 20. júna 2007 do zaplataenia a nahradiť trovy konania v sume 1 722,54 €. Žalobu v zostávajúcej časti (istiny a úrokov z omeškania) zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh na začatie konania 716,50 € na účet súdu. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa bola v pracovnom pomere u žalovanej vo funkcii generálnej riaditeľky na základe pracovnej zmluvy od 12. februára 1996, pracovný pomer (žalobkyňa) ukončila výpoveďou bez udania dôvodu listom z 26. januára 2007 k 31. marcu 2007 (§ 61 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z.z., ďalej len Zákonník

práce). Dňa 20. decembra 2006 bol podpísaný dodatok k pracovnej zmluve, ktorého obsahom bola i dohoda o tom, že pri ukončení pracovného pomeru žalobkyňou bez ohľadu na výpovedný dôvod jej žalovaná vyplatí odmenu – 9 násobok mesačnej hrubej mzdy (9 x 60 000 Sk) v troch rovnakých splátkach s určenou dobou splatnosti. Vychádzal z toho, že dodatok k pracovnej zmluve podpísali osoby spôsobilé na právne úkony; za žalovanú ho podpísala osoba oprávnená v tom čase konať za spoločnosť (konateľ spoločnosti) motivovaná finančným ukraľovaním žalobkyne za výkon jej funkcie (nezvýšením mzdy napriek príslubu). Dospel k záveru, že účastníci dodatku nemali v úmysle dohodnúť odstupné, ale odmenu, ich prejav vôle bol zhodný s jazykovým vyjadrením toho, čo chceli právnym úkonom dosiahnuť (§ 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Nárok na odmenu podľa dodatku bol formulovaný zrozumiteľne a určito (§ 37 ods. 1, ods. 3 Občianskeho zákonníka) a neodporuje zákonu (§ 39 Občianskeho zákonníka). Žalobkyňa bola odmena vyplatená len vo výške prvej splátky, preto jej nárok na doplatenie dvoch chýbajúcich splátok (11 949,82 €) súd považoval za oprávnený a žalobe v tomto rozsahu vyhovel vrátane úrokov z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy jednotlivých nevyplatených splátok (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.). Pre nesprávny prepočet uplatnenej sumy (v Sk) na eurá, súd žalobu v časti zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p. O poplatkovej povinnosti žalobkyne za návrh na začatie konania rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

Proti výroku uvedeného rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené, podala žalovaná odvolanie. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 5. októbra 2011 sp. zn. 17 Co 34/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol (§ 220 O.s.p.); zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o poplatkovej povinnosti žalovanej a žalobkyne uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania 3 587,32 €. Po zopakovaní dokazovania výsluchom žalobkyne a svedkov V. P., Z. G. a jeho doplnení výsluchom svedka J. C. (§ 213 ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že dodatok k pracovnej zmluve z 20. decembra 2006 „o odmene“ je simulovaný právny úkon (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka) a v skutočnosti ide „o dohodu o odstupnom“ pre prípad skončenia pracovného pomeru (§ 76 ods. 1 Zákonníka práce). Za podstatnú okolnosť odôvodňujúcu simuláciu považoval to, že v čase uzatvárania dodatku k pracovnej zmluve zástupca žalovaného (V. P.) vedel, že žalobkyňa chce ukončiť pracovný pomer u žalovaného. Motívom uzavretia dodatku, ktorý iniciovala žalobkyňa bolo vyrovať akési dlhy voči

žalobkyni, ktorá mala byť v minulosti zo strany zahraničného spoločníka žalovanej spoločnosti finančne ukraovaná. Dohodu o odstupnom pre prípad skončenia pracovného pomeru ako zastretý právny úkon považoval za absolútne neplatnú pre jej rozpor so zákonom (§ 76 a § 1 Zákonníka práce). Zdôraznil, že odstupné v zmysle § 76 ods. 1 Zákonníka práce patrí iba zamestnancovi s ktorým skončil pracovný pomer zamestnávateľ výpoveďou z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a/ alebo b/ alebo z dôvodu, že zamestnanec stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobú spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu alebo dohodou z tých istých dôvodov. Z povahy tohto ustanovenia vyplýva, že sa od neho nemožno odchýliť, preto nemožno dohodnúť odstupné pre prípad skončenia pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnanca. Z týchto dôvodov žalobkyni nepriznal uplatnený nárok. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Z dôvodu, že žalovaná bola v spore úspešná, odvolací súd zrušil poplatkovú povinnosť, ktorá jej bola uložená.

Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu (ako celku) podala žalobkyňa dovolanie. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Za nesprávny považovala jeho názor, že účastníci dodatkom k pracovnej zmluve sa dohodli na odstupnom. Zotrvala na stanovisku, že išlo o dohodu o odmene za prácu, ktorú vykonala pre žalovanú v uplynulom období. Odmietla, že v takomto prípade (dohody o odmene) by malo ísť o neplatný právny úkon i to, že išlo o simulovaný právny úkon. Podľa názoru dovolateľky v rozpore so Zákonníkom práce nie je ani to, ak sa zamestnávateľ zaviazal poskytnúť zamestnancovi odstupné aj za iných podmienok, ako to upravuje ustanovenie § 76 ods. 1 Zákonníka práce (v znení do 31. augusta 2008), pokiaľ je to pre zamestnanca výhodnejšie. Odvolaciemu súdu vyčítala nepredvídateľnosť jeho rozhodnutia, keď (na rozdiel od súdu prvého stupňa) dospel k odlišnému právnomu záveru o neplatnosti právneho úkonu. Z uvedených dôvodov žalobkyňa žiadala, aby dovolací súd napadnuté výroky rozsudku odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie a žalovanej uloží povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne. Odmeňovanie zamestnancov v prípade, že sa títo rozhodnú skončiť pracovný pomer bez uvedenia dôvodu so zamestnávateľom, je v rozpore so zmyslom a účelom odmeňovania. Hlavným účelom poskytnutia odstupného je určitá satisfakcia poskytnutá zamestnancovi zo strany zamestnávateľa za to, že pracovný pomer končí skôr, ako účastníci pôvodne

v pracovnej zmluve predpokladali, a že skončenie pracovného pomeru spočíva v osobe zamestnávateľa, v jeho hospodárskych problémoch, ktoré vo vzťahu k zamestnancovi vystupujú ako ním nezavinené sociálne riziko. Dovolanie je preto potrebné zamietnuť ako nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Prípustnosť dovolania žalobkyne smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žaloba o zaplatenie 11 949,82 € s príslušenstvom bola zamietnutá, je daná v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.); obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

1. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. treba uviesť, že o procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky väd taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej

z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Existencia väd v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní nevyšla najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, dovolací súd sa osobitne zaoberal otázkou, či postupom odvolacieho súdu nebola dovoľateľke odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

V zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Podľa názoru žalobkyne však v preskúmvanej veci došlo k vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. a jeho rozhodnutie je prekvapivé v otázke záveru o (ne)platnosti pracovnoprávneho úkonu – dohody o odmene v dodatku k pracovnej zmluve, ktorú odvolací súd riešil inak ako súd prvého stupňa.

Dovolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci konanie pred odvolacím súdom takouto vadou (vyplývajúcou z uvedeného ustanovenia) postihnuté nie je. Odvolací súd síce svoj právny záver o zamietnutí žaloby vyvodil z absolútnej neplatnosti *dohody o odstúpnom* v dodatku k pracovnej zmluve z 20. decembra 2006, na rozdiel od súdu prvého stupňa, ktorý svoj právny záver o dôvodnosti žaloby založil na právnej perfektnosti toho istého právneho

úkonu avšak považujú ho za *dohodu o odmene*. Z uvedeného je síce zjavné, že odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) podmienky platnosti dotknutého pracovnoprávneho úkonu posudzoval podľa ustanovení (§ 76 ods. 1 Zákonníka práce – o odstupnom), ktoré súd prvého stupňa nemal dôvod aplikovať. Je však nutné dodať, že tak vychádzal práve z odvolacích dôvodov a ich právneho zdôvodnenia podané žalovanou (viď odvolanie zo 4. januára 2011 – č.l. 89-99), ku ktorým sa vyjadřila i žalobkyňa podaním z 29. marca 2011 (č.l. 108-110 spisu). V reakcii na odvolanie žalobkyňa výslovne uviedla, že „... Som toho názoru, že s ohľadom na zmluvnú voľnosť zmluvných strán by ust. § 76 ods. 1 ZP stranám nebránilo dojednať odstupné aj v iných prípadoch ako výslovne zakotvuje Zákonník práce. Avšak ako zo sporného dodatku vyplýva, strany medzi sebou zjednali nárok na zaplatenie odmeny“.

Odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver z právnej úpravy, ktorú súd prvého stupňa nemal dôvod aplikovať; žalobkyňa sa však v dôsledku odvolania podaného žalovanou k týmto (iným) právnym záverom odvolacieho súdu vychádzajúcich z aplikovanej právnej úpravy (§ 79 ods. 1 Zákonník práce) mala možnosť vyjadriť a túto príležitosť plne využila; z logických dôvodov preto už nemohol nastať stav, kedy by žalobkyňa bola vystavená prekvapivému rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 213 ods. 2 O.s.p.). Pokiaľ sa účastník v priebehu konania vyjadřil k ustanoveniu právneho predpisu pri doterajšom rozhodovaní nepoužitého (z ktorého neskôr vychádzal odvolací súd), nemohlo dôjsť k vydaniu prekvapivého rozhodnutia a k porušeniu procesných práv účastníka konania právne i skutkovo argumentovať, predkladať alebo označovať dôkazy s cieľom ovplyvniť konečné rozhodnutie súdu. Neopodstatnená je preto námietka žalobkyne, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

2. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že tzv. inou vadou konania je procesná vada, ktorá (na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.) nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Pokiaľ dovolateľka namietala odlišné a pritom (podľa nej) i nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov súdmi, pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného

dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

V dovolacom konaní vada uvedenej povahy nevyšla najavo (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

3. Žalobkyňa v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľka uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p. vymedzila tým, že 1/ dohoda o odmene nie je simulovaným právnym úkonom, ktorým bol zastrený iný právny úkon (dohoda o odstupnom), lebo jeho motívom bolo vyrovnanie dlhov z neadekvátneho pracovného ohodnotenia žalobkyne; 2/ Zákonník práce nevyklučuje (nezakazuje) z hľadiska zmluvnej voľnosti dojednať medzi zamestnancom a zamestnávateľom pre prípad skončenia pracovného pomeru aj iné plnenia než odstupné.

Simulácia (predstieranie) pri právnom úkone predstavuje rozpor (nezhodu) medzi vôľou a jej prejavom. Simulovaný právny úkon môže trpieť vadami vôle (nebol urobený slobodne a vážne), alebo tiež vadami prejavu vôle (nebol urobený určite a zrozumiteľne). U simulovaného konania v ktorom absentuje vážnosť vôle simulovaný právny úkon sa považuje podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka za absolútne neplatný. V takom prípade simulovaný právny úkon nemá za následok vznik, zmenu ani zánik práv alebo povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona (ex lege), a pôsobí

od začiatku (*ex tunc*) voči každému. Toto právo sa nepremlčuje ani nezaniká, pretože z takéhoto úkonu právne následky nenastanú, a to ani dodatočným schválením (*ratihabíciou*), ani odpadnutím vady prejavu vôle (*konvalidáciou*). Súd musí na túto absolútnu neplatnosť prihliadať, resp. musí z nej vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu z úradnej povinnosti. V situácii, kedy simulované konanie vo svojej príčine (*pohnútke*) slúži k zastreniu iného právneho dôvodu, hovoríme o *dissimulovanom konaní*. Ak právnym úkonom má byť zastretý iný právny úkon, platí tento iný úkon, podmienkou však je, že zastieraný právny úkon zodpovedá vôli subjektov, a ďalej, že sú u neho splnené i ostatné náležitosti požadované zákonom pre jeho platnosť (§ 41a ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka), napr. že vyhovuje zákonu, že ho neobchádza, resp. sa neprieči dobrým mravom. Pokiaľ by bol sám zastieraný právny úkon nedovolený, bol by rovnako neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Z uvedeného vyplýva, že ak ide o neplatnosť zloženého právneho úkonu (pozostávajúceho z viacerých jednostranných právnych úkonov), alebo ide o viacstranný právny úkon, na ktorom participuje viacero subjektov (napr. zmluvu, dohodu a pod.) pre nedostatok vážnosti vôle jeho strán možno o simulácii uvažovať len v prípade, že vôľu uzavrieť takýto úkon (napr. simulovanú zmluvu, či inú dohodu) nemá žiadna zo strán. Pokiaľ jedna strana chce právny úkon uzavrieť a prejaví reálnu vôľu byť takýmto právnym úkonom (jeho obsahom) i viazaná, zatiaľ čo druhá strana koná „na oko“ (*predstiera vôľu*) a táto okolnosť nie je dobromyseľnému účastníkovi úkonu známa, jedná sa zo strany konajúcej v simulácii (*nevážne*) len o mentálnu rezerváciu, ktorá nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu (obdobne Sedláček, J., Rouček, F.: *Komentář k čsl. obecnému zákonníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*, diel IV, Praha 1936, str. 78, tiež napr. Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 290/2003, sp. zn. 30 Cdo 833/2008). Vychádza sa pritom z názoru, že to čo si simulujúca strana myslí, nie je rozhodné; pre normotvorný proces právneho úkonu je rozhodujúci jedine prejav vôle, ďalšie (napr. to čo si strana myslí, jej *pohnútka*) nie je rozhodné. Iba to, čo obsahuje prejav vôle – je obsahom zmluvy – a len obsah zmluvy je záväzný.

Neplatnosť simulovaného právneho úkonu sa nemožno dovoľávať voči tomu účastníkovi právneho úkonu, ktorý ho považoval za platný. Neplatnosť je v takomto prípade považovaná za „relatívnu.“ Dôkazné bremeno v takom prípade zaťažuje druhého účastníka právneho úkonu, ktorý musí preukázať, že chránený účastník mal a mohol vedieť o simulovaní právneho úkonu. Iba samotné tvrdenie chráneného účastníka o tom, že

nepovažoval úkon za simulovaný nestačí, záver o jeho dobromyseľnosti je potrebné vyvodzovať z objektívnych skutočností prípadu a musí sa skúmať so zreteľom na všetky okolnosti, ktoré vyšli najavo.

Právny úkon je vždy prejavom vôle subjektu, na základe ktorého dochádza k vzniku, k zmene, či zániku právnych vzťahov. Vôľa konajúceho subjektu (resp. subjektov) smeruje k cieľu, ktorý sa má právnym úkonom dosiahnuť. Právny úkon je prostriedkom v rukách jeho účastníka na dosiahnutie sledovaného cieľa. V tomto kontexte je právne významné, či rovnaký účel úkonu (zmluvy, dohody) sledujú všetci účastníci, resp. o tomto ciele vedia alebo musia ho predpokladať z okolností, za ktorých k dojednaniu právneho úkonu dochádza. Ak však iba jedna zo strán právneho úkonu sleduje dosiahnutie cieľa, ktorý nie je vyjadrený v obsahu právneho úkonu a o ktorom druhá strana nevie, ide len o pohnútku, ktorá je bez právneho významu. Zistenie sledovaného cieľa prezrádza skutočnú vôľu konajúcich subjektov, na jeho základe potom možno zakladať úvahu o tom, či bol právny úkon uskutočnený len „naoko“ (simulovane, resp. aká bola skutočná vôľa konajúcich subjektov), či je absolútne neplatný, ale i to, či sa tejto neplatnosti môže dovolávať jeho účastník v zmysle § 41a ods. 2 vety druhej Občianskeho zákonníka (prípud relatívnej neplatnosti).

Z dôvodov zmeňujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu možno zistiť, že odvolací súd považoval „dohodu o odstupnom“ za simulovaný právny úkon, ktorým mala byť zastretá „dohoda o odstupnom“, ktorá je však podľa súdu postihnutá absolútnou neplatnosťou pre rozpor so zákonom. Nedostatok vážnosti vôle (predstieranie, simuláciu) pri uzatváraní úkonu spájal s vedomosťou oboch účastníkov, že žalobkyňa chcela ukončiť pracovný pomer u žalovaného. Takto, podľa názoru odvolacieho súdu, skutočne prejavená vôľa bola vyjadrením dohody o odstupnom. Vychádzajúc z toho, že cieľom (motívom) právneho úkonu malo byť vyplatenie odstupného z dôvodu skončenia pracovného pomeru žalobkyňou ako zamestnankyňou. Okolnosť, že žalobkyňa mala v úmysle ukončiť pracovný pomer u žalovanej, môže byť síce nepriamym dôkazom nasvedčujúcim na úmysel strán, avšak sama osebe neprezrádza vôľu uzatvoriť dissimulovaný úkon (dohodu o odstupnom) ani nezakladá neplatnosť dohody o odstupnom pre simuláciu. Cieľom, ktorý sleduje odstupné, ako to správne poznamenáva i samotná žalovaná, je satisfakcia poskytnutá zamestnancovi zo strany zamestnávateľa za to, že pracovný pomer končí skôr, ako účastníci pôvodne v pracovnej zmluve predpokladali, a že skončenie pracovného pomeru spočíva v osobe zamestnávateľa. Odvolací súd však z takej interpelácie – cieľa sledovaného účastníkmi právneho úkonu –

nevychádzal. Pokiaľ odvolací súd nezistoval, aký cieľ sledovali účastníci posudzovaného právneho úkonu z objektívneho hľadiska a to so zreteľom na všetky okolnosti prípadu (ktoré v tejto súvislosti vyšli najavo, predčasné sú jeho závery nielen o existencii dissimulovaného úkonu, ale tiež jeho právne závery o neplatnosti tohto úkonu z dôvodu simulácie. Pri výklade vôle je nutné vziať náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s jej prejavom, tiež to ako prebiehali rokovania o uzavretí zmluvy, a pre jej objasnenie spravidla býva významné i následné správanie strán. V danom prípade nie je zrejmé, či a ako odvolací súd zohľadnil okolnosti, ktoré podľa tvrdení účastníkov mali viesť k uzavretiu tohto úkonu. Najmä z výpovedí svedka V. P., ktorý uzatváral dodatok k pracovnej zmluve za žalovanú totiž i sám odvolací súd zistil, že motívom (cieľom) tohto úkonu malo byť „vyrovnať akési dlhy za finančné ukracovanie žalobkyne“ ako zamestnankyne. Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 5. októbra 2011, na ktorom bola k okolnostiam uzavretia dodatku k pracovnej zmluve z 20. decembra 2006 vypočutá žalobkyňa a svedok V. P., vyplýva i to, že žalobkyňa sa pred uzavretím dodatku mala obrátiť na pána M. (člena predstavenstva a konateľa žalovanej spoločnosti) s požiadavkou udelenia odmeny za jej dovtedajšiu činnosť v predstavenstve. V. P., v tejto súvislosti uviedol, že žalobkyni mala byť vyplatená odmena za správne vedenie firmy. Odvolací súd neponúkol žiadne vysvetlenie toho, ako vyhodnotil tvrdenia účastníkov právneho úkonu z hľadiska nimi sledovaného cieľa (motívu – tzv. finančné vyrovnanie pre ukracovanie žalobkyne z minulosti), ktorý ich mal viesť k uzavretiu „dohody o odmene“. Z uvedených dôvodov nie je presvedčivým potom jeho rozhodujúci záver o simulácii posudzovaného právneho úkonu a preto tento právny záver nemožno zatiaľ považovať ani za správny. Rovnako zostáva v tejto súvislosti nezodpovedaná i otázka, či so zreteľom na všetky okolnosti prípadu posudzujúc ich z objektívneho hľadiska (ne)možno žalobkyni pričítať, že o prípadnej simulácii právneho úkonu vedela, alebo vedieť mohla, resp. či a akým spôsobom sa prípadne na simulácii spolupodieľala; dôkazné bremeno v tomto prípade ťaží žalovanú.

Právne posúdenie veci, na ktorom spočíva napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, nemožno z týchto dôvodov považovať za správne. Vzhľadom na opodstatnené uplatnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. novembra 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová